

Alfabetiseringsregler

Alphabetical arrangement

Alfabetiseringsregler

1. Orientering

Standarden gir regler (ABC-regler) for alfabetisk ordning av ord eller sammenstillinger av ord, og for ordning av alfanumeriske grupper. Den er beregnet til bruk ved arkivering.

2. Alminnelige bestemmelser

2.1 Alfabet og tallrekkefølge

Grunnlaget for alfabetisering er det norske alfabet:

a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o,
p, q, r, s, t, u, v, w, x, y, z, æ, ø, å.

Diakritiske tegn (aksent, trema, cédille etc.) som ikke fins i det norske alfabet, skal det ses bort fra ved alfabetiseringen.

Unntak: ü, ä og ö ordnes som y, æ og ø.

Vokalforbindelser som aa, æe, oe og ue ordnes etter skrivemåten, uavhengig av uttalen.

Bokstaver som ikke fins i det norske alfabet, må først transkriberes.*)

Eksempel: De islandske bokstaver ð (ed) og þ (thorn) alfabetiseres som d, resp. th.

Tall skrevet med bokstaver ordnes alfabetisk etter skrivemåten.

Arabiske tall og romertall ordnes i stigende rekkefølge etter å. Ved alfabetiseringen ses bort fra bokstaver som er tilføyd for å angi ordenstill.

2.2 Ord og forkortelser

Alfabetisering skjer ved ordning etter første bokstav, deretter annen bokstav osv. så langt det er nødvendig.

Mellomrommet mellom to ord regnes som én bokstavposisjon og ordnes foran en hvilken som helst bokstav. En bokstav alene kommer således foran samme bokstav med tilføyelser.

Er enkelte bokstaver eller ledd i et ord forbundet med bindestrek, apostrof eller andre skilletegn, ordnes ordet som om det var skrevet sammenhengende uten skilletegn.

Forkortede ord ordnes etter skrivemåten:

Eksempler:

Skrivemåte	Alfabetisert
A	A
Aa	Aa
Ab	Ab
Foss	Foss
Foss skole	Foss skole
Fosse	Fosse
Foss-Hansen	Fosshansen
L'Orsa	Lorsa
Mc'Adam	Mcadam

*) Det vises til ISO-rekommandasjoner om transkribering og til Norsk språknemnds skrift 5: "Russiske navn. Samnordiske staveregler. Navneliste"

3. Personnavn

Personnavn ordnes etter etternavn (familienavn) og dernest etter fornavn. Har en person flere atskilte etternavn eller fornavn, ordnes navnet etter siste etternavn, dernest etter første fornavn osv., fram til nest siste etternavn. For navn forbundet med bindestrek e.l., se pkt. 2.2.

Initialer og andre forkortelser anses som selvstendige ord.

Eksempler:

Skrivemåte	Alfabetisert
Fredrik Hansen	Hansen Fredrik
Fredrik Arthur Lorck Steen Hansen	Hansen Fredrik Arthur Lorck Steen

3.1 Titler etc.

Ved alfabetiseringen ses bort fra personers titler, grader o.l. og tilføyelser som f.eks. jr., sen., d.e. og d.y.

Eksempel:

Skrivemåte	Alfabetisert
Arkitekt Fredrik Knudsen, MNAL	Knudsen Fredrik

3.2 Partikler

Ved alfabetisering av personnavn ses bort fra partikler som artikler, konjunksjoner og preposisjoner (la, le, les, og, &, af, av, da, de, de la, des, du, van, von o.l.) dersom de ikke er forbundet med et annet ord.

Eksempler:

Skrivemåte	Alfabetisert
Pierre du Bois	Bois Pierre
Pierre Dubois	Dubois Pierre
Jens von der Lippe	Lippe Jens
Truls L'Orsa	Lorsa Truls

3.3 Like navn

Har flere personer like navn, ordnes de etter poststed, gate- eller veinavn (eventuelt gårdsnavn), husnummer, i nevnte rekkefølge. Er også disse data like, ordnes de etter personenes fødselsår.

Eksempler:

Skrivemåte	Alfabetisert
Arne Hansen	Hansen Arne
Olav Kyrres gate 10 Bergen	Bergen Olav Kyrres gate 10
Arne Hansen Akersgata 27 Oslo	Hansen Arne Oslo Akersgata 27
Arne Hansen Akersgata 74 Oslo	Hansen Arne Oslo Akersgata 74

3.4 Personer uten etternavn

Benevnes en person bare med tittel, fornavn og eventuelt nummer, er fornavnet første ordningsord, dernest nummer og til slutt tittel.

Eksempler:

Skrivemåte	Alfabetisert
Pave Johannes XXIII	Johannes 23 Pave
Kong Olav V	Olav 5 Konge

3.5 Fremmedartede navn

Navn skrevet slik at det ikke går klart fram hva som er tittel, fornavn og etternavn, alfabetiseres etter skrivemåten.

Eksempler:

Skrivemåte	Alfabetisert
Mao Tse-tung	Mao Tsetung
Yakub Beg	Yakub Beg

4. Navn på bedrifter, organisasjoner, institusjoner

Disse navn ordnes etter skrivemåten. Er flere navn like, ordnes de etter poststed og adresse, se pkt. 3.3. Ved alfabetiseringen ses bort fra konjunksjoner (og, & o.l.).

Unntak for bedriftsnavn:

Innledes et bedriftsnavn med betegnelse for selskapsform, f.eks. A/L, A/S, Aksjeselskapet, I/S, L/L, S.A., Oy, skal betegnelsen betraktes som om den var plassert sist i navnet. Er et annet ord skrevet sammen med slik betegnelse eller forbundet med betegnelsen ved bindestrek, skal dette ordet betraktes som en del av betegnelsen.

Kommer personnavn, eventuelt med tilhørende tittel, som innledning til et bedriftsnavn, følges bestemmelsene i pkt. 3. Er det flere personnavn, ordnes navnet etter første personnavn, dernest etter annet personnavn osv. Videre ordnes navnet etter eventuelle tilføyelser som f.eks. Co., Sønner og betegnelse for selskapsform.

Initialer og sammmentrukne deler av navn anses som skrevet i ett ord, uansett om det er brukt skille tegn eller mellomrom mellom de enkelte bokstaver eller ledd.

Eksempler:

Skrivemåte	Alfabetisert
Veveriaksjeselskapet Per og Arne Aas	Aas Per Arne Veveriaksjeselskapet
Betongteknisk a/s Sivilingeniør Johs. Rud	Betongteknisk as Sivil- ingeniør Johs Rud
Lutlaget Brukskunst	Brukskunst Lutlaget
De norske Gjerde- og Sprosse- fabrikker A/S	De norske Gjerde Sprøssefa- brikker AS
DNT	DNT
D.N.T.	DNT
D N T	DNT
Foreningen til Ski-Idrettens Fremme	Foreningen til Skiidrettens Fremme
J. Hagen a/s	Hagen J as
Jens Hagen a/s	Hagen Jens as